

Lotte Mørks prædiken 1. søndag efter trinitatis

Taler

Lotte Mørk
Hospitalspræst

Dato

6. juni 2021

Sted

Rigshospitalets Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 16, vers 19-31

For lidt tid siden talte jeg med en ung mandlig patient om det at være et kristent menneske. Han fortalte, at han havde talt med en læge om, at han var troende, hvilket lægen havde været meget respektfuld omkring, synes han. Han havde en god kemi med lægen, og de havde nogle interessante samtaler indtil en dag, hvor lægen havde prøvet at overbevise en ham om, at der da ikke fandtes et helvede. Den unge mand blev oprevet – lægen tog ham ikke seriøst, mente han. Jeg kan godt forstå det. Man skal ikke have været mere end fem minutter her på Rigshospitalet før man vil vide, at for ham og masser af andre patienter er helvede er en realitet! Ikke når vi dør, men mens vi lever. Jeg tror godt, at vi kan tale om et helvede på jord, hvis man er fortvivlet, uden håb, uden mening – som mange er her i huset, fordi de er syge eller tæt på én, der er.

I dag vil jeg specifikt tale om det helvede, som opstår, når vi er fortvivlede. Fortvivlelsen er et helvede, hvor troen ikke er. Det er lignelsen her i Lukasevangeliet et billede på – den rige mand, der pines og den fattige og syge Lazarus, der gribes. Billedet skal ikke forstås konkret, som i at nogle bliver pint når de dør, mens andre bliver grebet. Lignelsen er et billede på, hvad det er, der gør, at nogle mennesker kommer til at tro – og nogle *ikke* kommer til at tro. Og pointen er, at den rige mand kun tror, når han kan få noget ud af det – og derfor kan han heller ikke *modtage* troen. Mens den fattige tror hele tiden, og derfor bliver han grebet.

Det er en fortælling om, at troen ikke kan forceres – den kan ikke presses ind i os og den kan ikke tages. Den kommer ikke af beviser; hverken fra grædende madonnaer, vel bevidnede helbredelser eller kvantitative undersøgelser af

bønnens kraft. Vi kan heller ikke tvinge os selv til at tro – lige meget hvor meget Bibel vi læser eller, hvor hårdt vi prøver på at åbne os via alle mulige alternative redskaber. Det ender højst med en tro i hovedet og ikke i hjertet.

Den rige mand i lignelsen minder mig på sin vis om mange af de patienter, jeg møder: Da alting kørte for dem, havde de ikke brug for Gud – de havde overtaget jobbet selv: De var gud i deres eget liv. Men så blev de syge og kunne pludselig ikke magte gude-jobbet mere.

Og hvad gør man så? Hvor vender man sig så hen? Det spørgsmål har jeg fået utallige gange her på Rigshospitalet.

Min første opgave er at udfordre folks hjemmestrikkede tro. De fleste mennesker er jo faktisk troende, men deres tro er ofte en tag-selv-buffet, hvor de har hentet alt muligt, der lige passede, da det hele kørte. Det er ofte en meget sammensat form for tro. De fleste vil gerne forholde sig til kristendommen, men helst kun til næstekærlighed og det evige liv. Det med dom og synd – “... det har ikke noget med mig at gøre”. Derimod kan de godt lide noget med reinkarnation – for det er så hyggeligt med udsigten til en chance til. Og så kan mange rigtig godt lide ideen om, hvad de selv kan udrette med tankens kraft: ”Hvis jeg bliver et bedre menneske, forsvinder min kræft,” tænker de – eller noget, der minder om det. Jeg ser det tit, og det er endnu et forsøg på at prøve at være gud i eget liv. Denne hjemmelavet tro bliver en sammenblanding af forskellige religioner, filosofier og psykologier. Det er alt sammen meget godt, så længe vi har medvind i livet og vi selv kan styre. Men så snart gulvtæppet bliver revet væk under os, så rækker denne hjemmestrikkede tro ikke, fordi det er en tro, vi selv har konstrueret i vores eget hoved, beregnet til et godt liv i evig medvind. Når livet så går i stykker, går vores egen historie om hvem vi er også i stykker. Og samtidig krakelerer vores hjemmestrikkede tro, hvis formål jo netop var at understøtte vores egen historie om, hvem vi er. Og det er ikke en rigtig tro – det er en tro i hovedet og ikke i hjertet.

Når vi så mister vores hjemmelavede tro, har vi ingenting. Vi har heller ikke kræfter til at lave en ny. Det er her, patienter får brug for en (gennem flere tusinde år) afprøvet tro, der rent faktisk gør noget ved én. De trænger til at blive fortalt ind i en ny fortælling. En fortælling, der i modsætning til deres egen hjemmestrikkede tro, er en langt større fortælling end dem selv.

Men er patienterne i stand til at lytte til denne store fortælling? Er du og jeg i stand til at lytte? Kan man uden videre udskifte sin hjemmelavede tro med kristendommen? Det kræver at du vil lytte – og det er faktisk slet ikke så let. Forudsætningen for at lytte er nemlig, at du skal turde slippe din egen fortælling. Først når du slipper din egen fortælling, kan Helligånden komme over dig. Ja, det mener jeg: Helligånden kan komme over dig.

Lad mig forklare: Et gammelt ord for ånd er, *at livet kommer dig ved*. Og Helligånd betyder, *at evangeliet kommer dig ved*. Det evangelium der netop fortæller den kristne fortælling, som vi har brug for, når vores egen er gået i stykker. Det er en fortælling om en mand, der kom til jorden, for at vi skulle lære Gud at kende. Men det er også fortællingen om en mand, der slæbte sit eget kors som et billede på lidelse – så vi har én at spejle os i, når vi selv lider. Og vi ved jo, at han ender med at dø på det kors. Det er ikke et rart billede, men det er et nødvendigt billede. Det er afgørende for den kristne fortælling. Vi kan ikke kun tage det gode, det positive og det lette, som man gør, når man sammensætter sit eget Guds billede. Det holder ikke i modvind. Vi må også eje korset, hvis det skal blive til vores fortælling.

Og det kræver altså, at vi tør slippe tanken om, at vi *kan* og *skal* alting selv. Hvordan gør vi det? – Medmindre vi bliver tvunget til det, som Lazarus i dagens tekst eller patienter her på Rigshospitalet. Vi er nødt til at overgive os. Overgive os til afmagten – til det faktum, at når det gælder liv og død er vi helt og aldeles magtesløse. Vi klarer den ikke på egen hånd. Når vi er på herrens mark har vi kun Gud til at gribe os, når vi ikke klarer den.

Men inden vi kommer helt derud ville jeg ønske, at vi kunne blive bedre til at favne overgivelsens lillebror: Hengivelsen. Jeg ville ønske, at vi ville blive bedre til at hengive os, fordi vi alt for tit kæmper en kamp vi alligevel ikke vinder. Men hengivelsen forudsætter, at vi i tide tør slippe noget af al den kontrol, vi *tror* vi har – og det er dét vi ikke tør, præcis som den rige mand, som kun havde blikket rettet mod sig selv og sit eget. For hvis vi slipper, er der jo en risiko for vi falder – og hvis vi kun har os selv at falde tilbage på, ser det sort ud. For når vi er dødsyge, eller på anden vis er afmægtige, klarer vi den ikke på egen hånd. Vi har brug for at tro på, at vi bliver grebet. Af læger og pårørende, ja. Men de er ikke stærke nok. Men hvem er så stærk nok. Det er Helligånden, som arbejder, når du ikke selv kan tro. Når du har tabt håbet, så sender Gud et menneske, der tror på dine vegne – et menneske, der tør din afmagt og derfor kan holde håbet for dig,

indtil du genvinder dit eget håb – det er ren Helligånd.

Kristendommens håb består i, at livet ikke stopper ved korset – der er en opstandelse. Det var der for Jesus, og det er der for dig. Der er noget, der overvinder døden, nemlig kærligheden – den helt konkrete kærlighed vi møder i andre mennesker. Kærligheden rækker længere ud end døden. Vi stopper jo ikke med at elske, bare fordi den, vi elsker, ikke er her mere. Kærligheden er ligeglåd med døden. Den fortsætter. Det er ren *modstand* mod døden. Derfor kan vi godt holde til at tage korset med. Når vi lider, føles det som korsfæstelsen. Når vi elsker, er det opstand. Opstand mod døden.

Den rige mand fra dagens tekst tror ikke rigtigt på Gud, han tror mest på sig selv. At han selv kan styre – også i døden. Han holder fortvivlet fast i kontrollen – selv efter døden, hvor han bliver ved med at tro, at han kan frelse – først sig selv, hvilket ikke lykkes, og siden sine brødre. I modsætning til den fattige mand, Lazarus. Han har sluppet kontrollen for længe siden. Han ved godt, at han ikke kan frelse sig selv. Han er nødt til at tro på, at en anden – større end ham – kan. Han er afhængig af Gud som et lille barn er afhængigt af sin Far eller Mor. Lazarus bliver et billede på et Guds barn – mens den rige mand er et hjælpeløst barn uden forældre til at tage sig af ham, men han har stadig en falsk tro på egen almægtighed. Og den rige mand – det er os, hvis vi ikke har overgivet os til Gud. Det finder vi ud af, om ikke før, så når vi bliver syg eller mister magten på anden vis.

Så hvordan undgår vi at blive som den rige mand? Hvordan bliver vi som den fattige? Som jeg sagde indledningsvist, kan vi ikke selv bestemme om vi tror. Men der er faktisk en metode til at åbne sig for at tro. Om lidt skal vi høre et stykke musik med titlen “At elske er at slippe”. Det samme kan man sige om tro:

....“At tro det er at slippe”. Og at slippe kræver, at vi lytter til den kristne fortælling, og det kan vi jo netop gøre, når vi går i kirke. Også dét skal vi øve os i. Tit beder jeg dem, jeg taler med, om at gå i kirke én eller to gange om ugen.

Til dét var der forleden en pårørende der sagde, at det ville hun ikke, for hver gang hun gik ind i en kirke, knækkede hun sammen. Til hvilket jeg svarede: Ja, det er lige præcis derfor, du skal gå derind! Hvad der skete var, at hun slap. Og det gør ondt ja. Ligesom det i den kristne fortælling gør ondt at bære korset. Det

gør ondt, men vi bliver hjulpet. Fortællingen hjælper os til at rette blikket væk og ud fra os selv, så vi kan modtage Helligånden. Modtage troen. Det er dét, vi gør – vi *modtager* den – som noget, der kommer *imod* os. Og hvis vi skal modtage dét, der kommer imod os, kræver det, at vi giver slip på dét, vi har tag på, for ellers opdager vi aldrig, hvad der kommer *imod* os – nemlig dét som vi kun kan modtage og ikke tage. Der skal være PLADS til det. Vi skal ikke gå i kirke for at *begribe* troen – vi skal lade os *gribe* af den. Ellers ender det som den rige mand, der panisk holder fast i sig selv og sin rigdom og sin kontrol.

Så hvis jeg skal svare på mit indledende spørgsmål om, hvordan vi kan lære at tro på Gud og ikke på os selv, så er svaret, at vi må slippe og tage skridtet ud på den gyngende bro. Troen er den gyngende bro over dybet mellem himmel og helvede. Du ved, at du tror, når du kan mærke Guds kærlighed. Helvede er i adskillelsen fra denne kærlighed. Troen er i kærligheden og kærligheden er Gud.

Amen!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/lotte-morks-praediken-1-sondag-efter-trinitatis>